ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ
THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXXII ТРАВЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 1985 Ч. 5-6 (364-365)

ХТО ЦЕ?

Складаючи це число „Веселки" в друкарні одно ім'я й прізвище поміщали ось так:

ЛЕВ ОБІНІГЛІД

Спробуйте з цих поміщаних буков і складів скласти ім'я й прізвище відомого в українській літературі поета, який написав також багато творів для дітей.

ХТО Ж ТО ТАКАЯ?

Бачить — не бачить,
Чути — не чує,
Мовчки говорить,
Дуже мудрує.

Кривду соромить,
Правду навчає,
Часом жартує,
Смішки справляє.

Люба розмова —
Дай, Боже, діти,
З нею довіку
Жити-дружити.

***

Хто ж то такая
В світі щаслива?
Мудра, правдива,
І жартівлива?

Леонід Глібів

ЩО ЦЕ?

Залізний ніс, а хвіст вербовий,
У рот їй пальців не кладіть:
У лісі дуб який здоровий,
А як кусне — і той кричить.

Захоче, — здуру зробить шкоду,
А іноді і насмішить:
Устромить ніс свій у колоду,
Хвіст задере і сторч стоїть.

В руках умілих не пустує
І робить все, що слід робить:
Комору, хату вам збудує
І господарство звеселить.

Леонід Глібів

ЗАГАДКИ — АКРОСТИХИ

I

Мати доні молодій
Огородик наділила.
Розкошує доня мила,
Каже неньці — тісно їй:
В земляній сиджу коморі
А коса моя надворі.

Хочу цей раз штуку втнуть:
Не скажу, як доню звуть;
Ви ж до загадки верніться,
Скраю пильно придивіться.

II

Колись я нудилось
У срібнім кайдані;
Розбила неволю
Чубатая пані,
А я на Вкраїну
Тихенько, нищечком...
Колись на Великдень
Оддячу яєчком.

Леонід Глібів

Акростих — це така віршована загадка, що подає розв'язку в початкових буквах кожного рядка вірша.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ" ЗА КВІТЕНЬ 1985: НАЗВИ ДЕРЕВ: дуб, граб, сосна, каштан, осика, акація, модерев, береза. ЧУДЕСНИЙ ДІМ: яйце й курятко. ЗАГАДКА: великодня бабка. СКІЛЬКИ ДІВЧАТОК і ЯКІ ЇХ ІМЕНА? Ці числа, це чвірка. Імена дівчаток — Ірка, Вірка. Всіх дівчаток — сім. КОТРЕ КОЛО БІЛЬШЕ? Вони однакові. Це зорова омана.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8:00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Едварда Козака

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Supscription $8:00 per year UNA members $5:00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

**Ілюстрація на обкладинці:
Ярослава Кучма — Іван Франко на тлі дітей-виконавців інсценізації його казок.**

Ганна ЧЕРІНЬ

ВЕСНА

**Коли весна настане,
Коли ввесь сніг розтане
І оживе трава,
До нас птахи прибудуть,
Для нас співати будуть
Свої смішні слова:**

**„Цюр-цюр, піть-піть,
Цюр-цюр, піть-піть!...”
Те саме знов і знову...
Я їхню знаю мову.
У цей веселий, світлий час
Пташки цвірінькають до нас:**

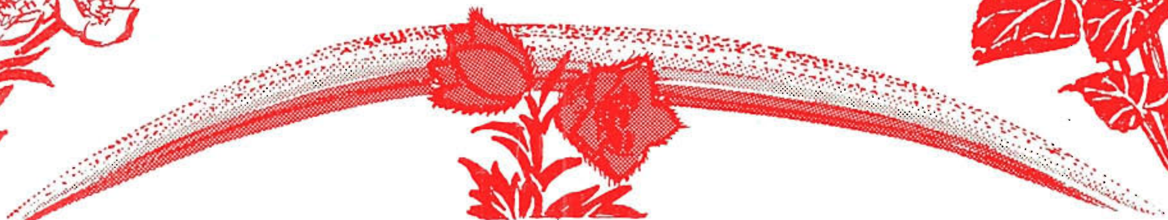
**„Цюр-цюр, піть-піть!
До нас ідіть!”**

**Які нестерпно голосні
Щебетунів оцих пісні!
Яка спішна пташня!
Я й сам же знаю і спішу,
Ось тільки-тільки допишу
Домашнє завдання...**

**Біжать струмки з горбочка.
Смачна вода з струмочка...
А сонце аж пече!
Я побіжу в долину,
Ось тільки плащик скину,
Бо в ньому гаряче.**

**Як радісно в долині:
Тут квіти жовті й сині —
І де взялись вони?!
Нарву багато квітів
Для радісних привітів
У перші дні весни.**

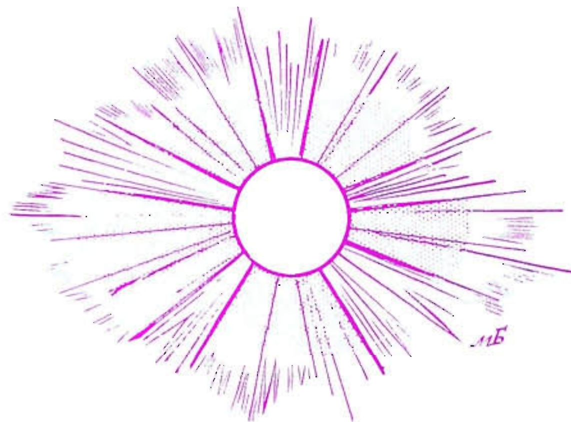
Алла КОССОВСЬКА

БО ПРИЙШЛА ВЕСНА!

(Ілюстрація Петра Холодного)

**Небо стало чистим, чистим,
Сонце теплим, променистим,
Свіжим сад покрився листом
Бо прийшла весна!
Цвірінчать птахи завзято,
Наче свято, наче свято
Принесла вона!
Теплої не треба ноші,
Скиньмо шапку і калоші,
Не бере мороз за вуха,
Скиньмо теплого кожуха,
Бо прийшла весна,
Дивно-чарівна!
Ми зібрались на леваді,
Ми весні і сонцю раді —
Таня, я і Гриць,
Будем бігати, стрибати,
Будемо весну стрічати
Вже без рукавиць.
В сонячній ласкавій зливі
Ми веселі і щасливі,
Бо прийшла весна!
На ставку нема вже льоду,
Рибки вийшли на свободу;
Крізь прозору чисту воду
Видно все до дна.
Бо прийшла весна!**

Пояснення-словничок: **стрибати** — підскакувати

Петро КІЗКО

З СОНЦЕМ Я ДРУЖУ

(Ілюстрація Миколи Бутовича)

**З сонцем я найбільш дружу:
Сонце встане — я встаю,
З сонцем стежкою біжу
В полі, в лузі, і в гаю.**

**З сонцем я веселий скрізь,
Разом я в ставку купаюсь.
А як тільки дощик — бризь! —
З сонцем я й собі ховаюсь.**

**Як же ж ручки й ніженята
Вже потомляться малі,
Сонце йде, і я йду спати...
Тихо. Тихо. Лю-лі-лі...**

Леся УКРАЇНКА

ДОЩИК

**... Дивлюся ранком —
вже заволочене серпанком
сіреньке небо, далі став
помалу й дощик накрапати
і вогким холодком до хати
зайшов притихлий вітерець.**

Юра ШКРУМЕЛЯК

ДОБРА МАТИ

(Ілюстрація Михайла Дмитренка)

**Гей, яка це добра мати!
Ясні її очі
Все глядять за діточками
Від ранку до ночі.
А як прийде ніч, чуває
До білої днини
І не має відпочинку
Ні дня, ні години.**

**Гей, яка це щира мати!
Пильні її руки
Зазнають для дітей рідних
Всі труди і муки.**

**Гей, яка дбайлива мати!
Працьовиті ноги
Для добра дітей проходять
Найтяжчі дороги.
Звідки ж сили стільки має
Наша мати мила?
— В добрім серці материнськім
Ця чудесна сила!**

—————

Чувати — тут: пильнувати.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ДИТЯЧА ВДАЧА

**Хто більше нас любить,
Ніжніше голубить,
Цілує злегенька,
Як не наша ненька —
Хто?**

**Хто пильнує краще
Серденько дитяче
Від лиха-погуби,
Як матінка люба —
Хто?**

**Чиї вірні очі
Не сплять довгі ночі,
Чиї теплі руки
Не бояться муки
За нас?**

**Хто за нас у груди
Прийме болі, труди,
Хто душу віддав би,
Життя за нас дав би —
Хто?**

**Дай, кохана мати,
Своєму дитяті
До серця припасти,
Подяку їй скласти
За все.**

ВЕСНЯНИЙ ПРИВІТ

**Весна, весна! Черешні, вишні,
Стоять, немов букети пишні,
В садку цвіте бузок, а знизу
Зірками дивляться нарцизи.**

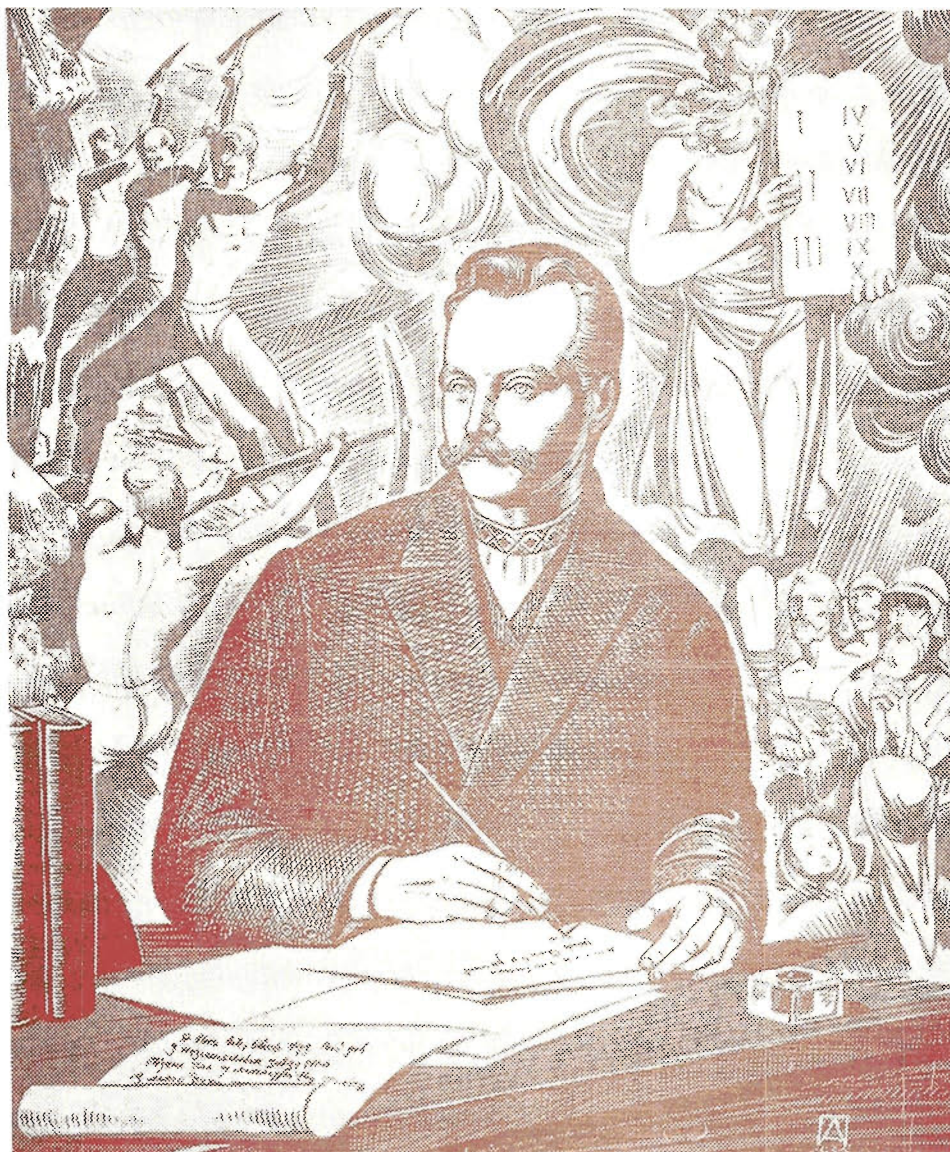
**Співають птахи, вітрик дише,
На річці осоку колише...
Який веселий гарний світ!
Усім весняний наш привіт!**

Роляник

—————

Пояснення-словничок: **осока** — sedge

*27 СЕРПНЯ
1856

†28 ТРАВНЯ
1916

ІВАН ФРАНКО

(Іван Франко на тлі постатей „Каменярів" і „Мойсея" — Ілюстрація Петра Андрусева)

Край села, що розкинулось у мальовничій долині, стояла на пагорбі кузня. Тут завжди було людно. Кому коня підкувати, кому леміш зробити до плуга, кому добру пораду дати — все умів Яцьковаль, якого знали і поважали не тільки односільчани, а й пожильці навколишніх сіл.

Село Нагуєвичі дрогобицького повіту в Галичині. В цьому селі 27-го серпня 1856 року народився Іван Франко, раннє дитинство якого минуло поблизу батькової кузні. Як згадував письменник пізніше, ніхто не думав, що та кузня лишиться живою та незатертою в душі маленького рудоволосого хлопчини...

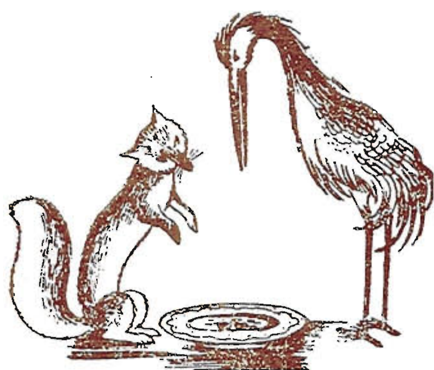
Коли Івась підріс, батько віддав його вчитися в сусіднє село Ясеницю Сільну. Навчання тоді проводилося польською або німецькою мовами. Лише рідний дядько, в якого він жив, навчав майбутнього письменника читати по-українському.

Згодом батьки післали Івася до другої кляси німецької школи в Дрогобичі. Та в кінці першого року навчання його спіткало велике горе — помер батько. А не пройшло й семи літ, як Франко втратив і матір та залишився круглим сиротою. Але надзвичайні здібності і потяг до науки допомогли працьовитому юнакові подолати всі злигодні й труднощі. В цей же період в 1874 році з'являється перша поезія Франка на сторінках львівського студентського журналу „Друг".

1875 р. Франко вступає на філософський факультет Львівського університету. У Львові поет пише славних „Каменярів" та повість „Борислав сміється".

Іван ФРАНКО

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Лисичка жила у великій приязні з журавлем, навіть покумалися.

От лисичка кличе журавля до себе в гості.

— Приходьте, кумцю! Приходьте, любцю! Чим хата багата, тим і прийму.

Іде журавель на прошений обід, а лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

— Живіться, кумочку, не погордуйте! Сама варила!

Журавель стук-стук дзьобом — нічого не спіймає. А лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й каже:

— Вибачайте, кумочку, більше не маю чим вас погостити.

— Спасибі й за те, — пісним голоском промовив журавель. — А ви б, кумочко, до мене завтра в гості прийшли!

— Добре, кумочку, прийду. Чому б не прийти? — відповідає лисичка.

На другий день приходить лисичка. Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покраяв усе те на дрібні шматочки, поскидав у високий глечик з вузькою шийкою та й поставив перед лисичкою.

— Живіться, кумочко! Не погордуйте, любі мої! — припрошує журавель.

Понюхала лисичка — добра страва! Встромила голову до глечика, — не йде, пробує лапкою, — годі витягнути. Крутиться лисичка, заходить то звідси, то звідти довкола глечика — нічого не порадить. А журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у глечик, та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — каже, як глечик був уже порожній. — Чим хата багата, тим і рада. А більше я на цей раз нічого не розстарався.

Розсердилася лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона думала, що на цілий тиждень наїсться, а тут прийшлося голодній додому вертатися.

Відтоді зареклася лисичка дружити з журавлем.

Іван ФРАНКО

РОЗВИВАЙСЯ, ЛОЗО...

Розвивайся, лозо, борзо,
Зелена діброво!
Оживає помертвіла
Природа наново,
Оживає, розкриває
Пута зимовії,
Обновляєсь в свіжі сили
Й свіжії надії.

Зеленійся, рідне поле,
Українська ниво!
Підоймися, колосися,
Достигай щасливо!
І щоб всяке добре сім'я
Ти повік плекала,
І щоб світу добра служба
З твого плоду стала!

Крім творів для дорослих, Франко пише віршовані і прозові твори для дітей. Це казки „Коли ще звірі говорили", поеми „Лис Микита", „Абу-Касимові капці", „Коваль Бассім", „Пригоди Дон-Кіхота", оповідання „Малий Мирон", „Олівець", „Грицева шкільна наука", „У кузні" „Отець гуморист".

Твори Франка для дітей належать до найкращих в українській літературі.

28-го травня 1916 р. Франко помер у Львові.

Пояснення-словничок: **леміш** — ploughshare; **подолати** — перемогти; **злигодні**, злидні — poverty.

Ганна ЧЕРІНЬ

РОБОТ

(Ілюстрації Марти Гулей-Леґецкіс)

— Тату, купи мені робота! Я дуже хочу! — просить Сергійко.

— Нащо тобі робот? В тебе не так багато роботи, щоб ще й машина помагала.

— Але ж Артур, Джім і, навіть Ліліян, мають роботи. А чи я гірший від них?

— Не гірший, може й кращий, але чому ти мусиш мавпувати? Вони мають роботів, а ти — дитячу енциклопедію знань. З неї можна багато більше навчитися, аніж із роботом.

— Але ж татку, — зідхнув Сергійко, — з енциклопедією не можна бавитися, а з роботом можна. А я ж хочу бавитись!

— Ну, то бався зі мною. Знаєш що? Давай у робота бавитись.

— У робота? О, так! Але де ж той робот?

— А ти будеш роботом?

— Я? — здивувався Сергійко. — Я не вмію бути роботом.

— Нічого, — засміявсля тато. — Я тебе навчу. Іди сюди, я тебе заведу, дам тобі команду, а ти повторяй і перепитуй, чи можна її виконувати.

Тато підійшов до Сергійка, покрутив щось за його спиною. Сергійко задзвякав, немов пружина в годиннику:

— З-з-з, рув, рув, рув... Др-р-р...

— Підняти праву ногу! — скомандував тато. Сергійко повторив:

— Підняти праву ногу. Можна?

— Не можна, — заперечив тато. — Ти піднімаєш ліву, а я казав — праву. Робот мусить знати, де ліва, а де права. Починаємо знову. Підняти праву ногу. Можна. А тепер поставити її на землю. Підняти ліву ногу. Швидше. Раз-два, ліва, права! Раз-два, ліва, права!

Сергійко досить добре зображував робота, так, як він бачив у фільмі і так, як він сам уявляв.

— Тату, вже пружина розійшлася, я тепер не робот, а Сергійко. То ми в казку бавимося? Роботів же справді не буває?

— Хто це тобі таке сказав? Звичайно, роботи вже є, їх навіть дуже багато, тільки вони не обов'язково схожі на людей і не підіймають ліву чи праву ногу. Роботи бувають просто металеві держаки, що можуть подавати або прикручувати різні частини для авт, літаків, машин. Там, де людські руки можуть опектися або покалічитися, робот вчасно виконає свою працю й відсунеться, а якщо й поламається, то прийдуть механіки й полагодять його.

— Але я хочу бути справжнім роботом, таким, як у казці, добре, тату? Я хочу бути розумним роботом.

— Добре, сину. Робот тоді розумний, якщо його зробив розумний інженер.

— Такий, як ти, татуню? Ти дуже розумний.

— Дякую за добру думку про мене. Хоч я й інженер, але не для роботів. Проте, гратися в робота можу. І думаю, що ця гра принесе тобі, мені й навіть мамі, багато користи.

— І мамі? То й мама буде з нами гратися?

— Часом. Але ми будемо гратися для неї.

1. РОБОТ НАВЕСНІ

Ще в лютому сніг почав танути. Високі снігові гори, що тато з Сергійком-роботом накопичили за зиму, стали осідати, обвалюватися і просто таки пропадати. Заразом і снігова баба, що її Сергійко виліпив так старанно, присіла, зігнулася й розтала.

— Мамо, це вже весна? — запитував Сергійко знов і знов.

— Ні, сину, це тільки так здається. Зима ще може повернутися й так насипати снігу, що знову треба буде робота на поміч кликати!

— А чого ж так птахи радіють? Он бабуся каже, що вони співають: „Кидай сани, бери віз! Кидай сани, бери віз!" Ну, гаразд, я можу покинути сани, але де ж узяти воза?

— То так в Україні селяни казали. Вони їздили взимку важкими саньми, запряженими кіньми, а влітку — возом. Колись же не було ні авт, ні потягів, то тільки на конях усе перевозили.

— І тепер є такі люди, що тільки возами їздять. „Аміш" вони називаються. Вони й телевізорів не мають. Їм мабуть, дуже нудно живеться.

— Так вони собі бажають. Ми їх поважаємо за те, що свої традиції бережуть. А ми, українці, хоч і не возами їздимо, а також маємо свої звичаї, своє вбрання і насамперед — свою мову, і наш обов'язок чести — також свято берегти все це.

Сергійко хотів би далі розпитувати про наші звичаї, але якраз хтось постукав у двері. І то так

сильно, дрібно й довго. Це були сусіди: Джім, Артур і Ліліян. Сергійко зрадів: він усе більше з татом бавиться, але із своїми однолітками веселіше, бо тато часто лиш вдає, що йому цікаво, а справді грається, а про свої проблеми думає. Сергійко це добре помічав, але змовчував.

Джім, Ліліян і Артур поприходили із своїми роботами. Це, власне, були не роботи, а роботята: маленькі, з долоню завбільшки. Як їх завести, вони могли ходити і навіть повертатися, а також нагиналися, ніби щось підіймають. Головним чином, цікавість їх була в тім, що вони виглядали, як роботи, чи як астронавти. Голови залізні, очі вирячені і страшні, бо світилися зеленим вогнем. Одяг роботів скидався на металеві решітки і труби. Ліліян була сердита й надута:

— У мого робота розладувалась батерія, і він тепер ні до чого.

Вона навіть швиргнула ні в чім неповинного робота на підлогу.

— А в тебе робота нема? Святий Миколай не приніс? — кепкував Джім.

— Сергійко став на захист святого Миколая. Як-не-як, святий Миколай — добрий приятель українських дітей, і якщо й не все, що діти просять, то все ж таки щось добре принесе, навіть і для нечемних. Тож не варт його ображати.

— Мені святий Миколай приніс кожушок, а це може й краще, ніж робот. Я ні на якім морозі не мерз і за всю зиму ні разу не дістав хвороби.

— Ліліян, тебе мама до телефону кличе, — покликала Сергійкова мама. Чутно було, як Ліліян незадоволено примовляла ,,окей, окей", а потім сказала, що мама кличе її додому — домашні завдання готувати.

— Ну, то й ми підемо, бо нам таки багато задали, а цього за нас ніякий робот не поробить, — зідхнув Артур.

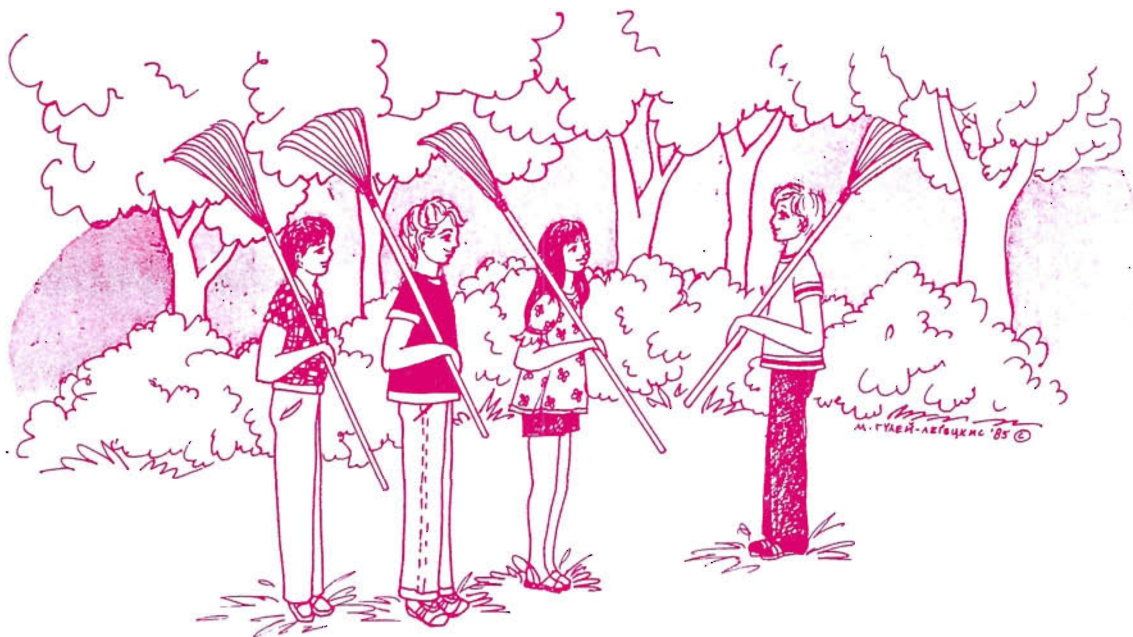

— Ну, та й я ті самі завдання маю, — згадав Сергійко.

Гості пішли. Мама казала правду. Незабаром зима з новими силами пішла в наступ: насипала снігу й закувала його в мороз. Сергійко знову зліпив снігову бабу. але через кілька тижнів і сніг, і баба попливли в струмках, і тепер уже назовсім. У вінку з пролісків і фіялок прийшла весела, запашна весна. А як настав Великдень, діти відпочивали від школи цілий тиждень, що проминув, як один день. Знову прийшли до Сергійка його друзі — без роботів, бо вже ними натішились і шукали інших розваг. Проте Сергійко, що не мав свого власного робота, розчарувався. Він думав погратися сусідськими роботами; можна було б навіть змагання роботів улаштувати.

— Що ж ми без роботів будемо робити? Принесіть їх!

— Та не знаю, де я його дів, а він ще й поламався...

— А ти ж казав, що з татом у робота бавився? То бався з нами!

Ми будемо всі роботами: три роботи!

Ну що ж, бавитися — то бавитися. Але роботи, коли бавляться, то працюють. Побіг Сергійко до мами.

— Мамо, що роботам робити? Маєш яку працю?

— Вони можуть пограбати траву. Граблі стоять у ґаражі.

Знайшли граблі. Стали в пози, немов сталеві автомати. У грі треба тримати стиль. Сергійко був і роботом, і командиром.

— Вліво, вправо! Раз-два! Рівним рядом, разом, разом! — кричав командир.

Робот Ліліян зачепився граблями за дерево і стояв на місці. Його мотор деренчав і гуркав, але робот не вміє обходити перешкоду, він рухається тільки по прямій лінії. Сергійко вимкнув мотори, підбіг до застряглого робота, визволив його з біди. Знов замахали граблі, дружньо й ритмічно.

— Шкода, що роботи не співають, — жалкував Артур.

— Але вони можуть слухати радіо, — обізвалася мама з розкритого вікна. Вона вибрала веселу танцювальну мелодію, поставила радіо на підвіконня, і тепер робота закипіла ще завзятіше.

— Ну, вже треба вимкнути апарати, щоб наші роботи не перепрацювалися, — сказала згодом мама. Покладіть їх під вишнею на спочинок, а самі йдіть полуднувати.

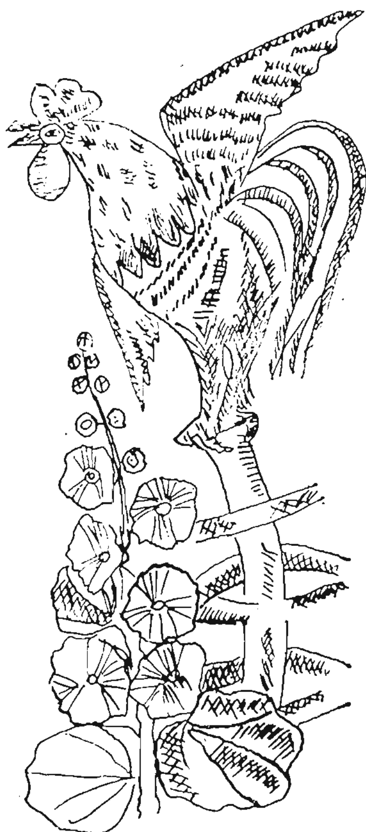
Як прийшов додому тато, то дуже здивувався, що ввесь садок чисто виграбаний, що травичка аж сміється з радощів, а пташки-вільшаночки скачуть по травичці та збирають червачків, розворушених граблями:

— А хто це так гарно садок упорядкував? — питався тато.

— А хто ж? — відповів Сергійко. — Роботи.

Пояснення-словничок: **мавпувати** — наслідувати когось (to ape); **завести**, заводити — пустити в рух (напр. машину); **задзвякати** — видавати металеві або скляні звуки; **накопичити** — навалювати на купу (to pile on); **змовкнути** — to grow silent; **вирячений** — goggle eyed; **шваргнути** — шпурляти (to throw, to hurl); **деренчання** — to jar.

ПІВНИК

Прокинувсь півник рано,
Подавсь у двір бігцем
І розчесав серпанок
Червоним гребінцем.

І всім гукає з плоту:
— Погляньте-но, яку
Світанок позолоту
Обсипав у ріку!

Ку-ку-рі-ку!
Пора почать роботу
У полі й у садку,
Не будем безтурботно
Дрімати в холодку!
Ку-ку-рі-ку!
Ку-ку-рі-ку!

НЕ ЦУРАЙСЯ СВОГО РОДУ...

Як лиш півник в пишне пір'ячко прибрався,
Гордий став, мов пава, і з усіх сміявся
І, задерши голову, йшов вояцьким кроком —
Аж ось десь взялося яєчко під боком...

— „Ох, яке погане, ох, яке бридке,
І слабеньке,
І бідненьке,
Аж дивитись сором на яєчко те".

На це йому яєчко: ,,Паничу, розум май,
Звідкіля ти узявся? Подумай, пригадай!"

Засоромивсь півник, голову спустив,
Бо згадав, що із яйця сам колись вродивсь.

За С. Пасічинським

Леонід БАЧИНСЬКИЙ

КАЖАН — КРИЛАТИЙ ЗВІРОК

На весні, коли молода зелень починає убгортати віти дерев, водночас з багатьма комахоїдними птахами з'являються крилаті звірки — кажани, що їх у деяких околицях України звуть — лиликами.

Літучу мишку, або кажана, люди чомусь не люблять, навіть бояться її та оповідають про неї різні нісенітниці. Одні кажуть, що кажани вчепляються у волосся людей, інші — що кажани п'ють кров звірят тощо, Це все не є правдою.

Наш кажан провадить нічне життя. Він літає безшумно, появляється непомітно, живе поблизу людей і часто зовсім близько кружляє над людськими головами. Вдень кажани відпочивають у темних місцях: у дуплах дерев, в стодолах, пивницях, на піддашшях, дзвіницях, старих незамешканих замках або в щілинах скель. Коли люди дивляться, що кажан — нічна тварина, що живе в руїнах і в темних місцях, то не мають довір'я до нього. А це кривда для кажана, бо він на це не заслужив.

Кажан дуже маленький — це найменший ссавець (ссавцями називаємо звіряток, що по народженні живляться молочком своєї матері). Довжина його тіла — ледве два інчі. Передні лапки кажана видовжені, а між ними є тонкі шкірки, майже прозорі оболонки. Ці шкірки ми називаємо крилами. Кажани літають дуже звинно, але недовго, бо втомляються і мусять час від часу відпочивати. Тоді, відпочиваючи, кажан, зачепляється пазурями задніх ніг до якогось предмету і повисає головою вниз, а крила складає, притуливши їх до свого тіла. Ходити кажан не може, бо його ноги, що творять крила, придатні до літання, а не до ходіння, хоч у разі потреби кажан може повзти по землі. Щоб підлетіти, кажан мусить зробити пару скоків, відбиваючись задніми ногами.

Кажани живляться тільки комахами, головно нічними метеликами, жуками, мухами і комарами, які літають найбільше вночі. Ловить їх кажан на лету, відкриваючи широко ротик, озброєний гострими зубчиками. Очі кажана мало допомагають йому при ловленні комах. Дослідники природи устійнили, що змисл-чуття в кажанів знаходяться на ніжних шкірках крил.

Кажани доглядають свої крила і намащують їх жиром із залоз, що розміщені по обох сторонах очей. Під кінець літа кажани дуже товстіють. Вони нагромаджують товщ під шкірою тіла як запас поживи на зимовий час, коли нема комах і треба довший час голодувати.

Приблизно в листопаді кажани вже не вилітають із своїх сховищ, повисають головою вниз і міцно сплять до весни.

Маленькі кажани народжуються на початку літа. Найчастіше народжується одна дитинка. Відразу немовлятко причіпляється пазурчиками до тіла матері і не розлучається з нею під час літання, а годується молоком своєї матусі. Покидає кажан тіло матері, коли підросте і зможе ловити комах.

Кажани корисні звірята. На жаль, люди це замало оцінюють, не знаючи докладно життя кажанів. Кажани є постійні й вірні помічники хлібороба, садівника, городника й лісовика. Щоб наїстися, один кажан з'їдає 20 жуків або кілька метеликів і 60 мух. Тому, що найшкідливіші комахи літають уночі, кажани винищуючи їх, приносять велику користь людям.

* * *

Але чому прийшло в народі повір'я, що кажани п'ють кров?

У теплих краях живуть великі кажани — упирі, які вночі висисають кров курей. Ті самі кажани-упирі кусають коней, ослів, та корів. Були випадки, що ці упирі нападали й на сплячих людей у полі. Людина не чує, коли її кусає упир. Він робить маленькі ранки, менші ніж робить маленька п'явка. Крови випиває майже одну склянку.

Один подорожній оповідав, як одного разу, коли він ліг спати у великій кімнаті, раптом влетів великий упир. Він покружляв — покружляв по кімнаті та сів на грудях подорожнього, що удавав, що спить. Подорожній не відчув, як кажан прокусив шкіру і став пити кров. Спочатку нічого не боліло, але по кількох хвилинах подорожній почув, мов на його грудях сидить п'явка. Він зловив упиря і задушив його.

Пояснення-словничок: **кажан** або лилик — bat; **нісенітниці** — nonsense; **піддашшя** — porch; **щілина** (в землі, скелі) — chink, rift; **спритно** — quick, sharp; **комар** — mosquito; **упир** — wampire; **жир** — fat ; **сховище** — схованка (hidding place).

ЧАП-ЧАЛАП

Розкажи но, Яцю-друже,
Як ти маму любиш дуже?

Я люблю так дуже маму,
Як від хати — аж по браму,

А від брами по горбочок,
Де сидить Грибок паночок.

Від Гриба ще далі, далі,
Аж до Білки, панни Валі.

А від Білки по край лугу,
Де щось страшить: „Пу-гу! Пу-гу!"

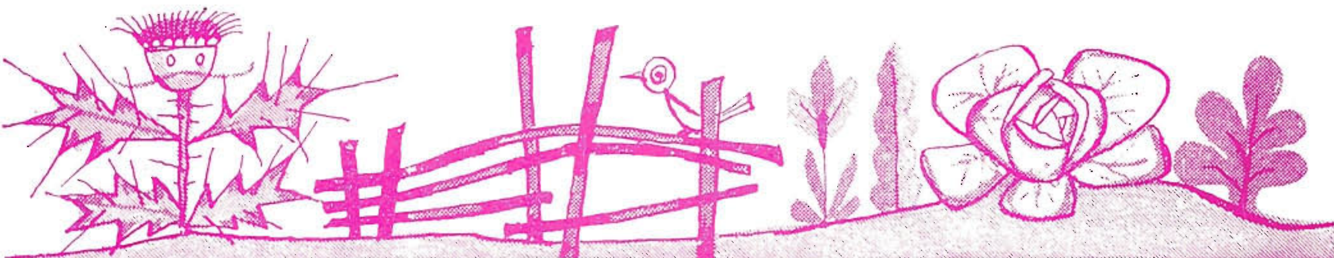
Звідти далі до потоку,
Там, де Жабка білоока.

Від потоку — через кладку,
А від кладки аж по грядку.

Потім далі у долину,
Аж по тую конюшину.

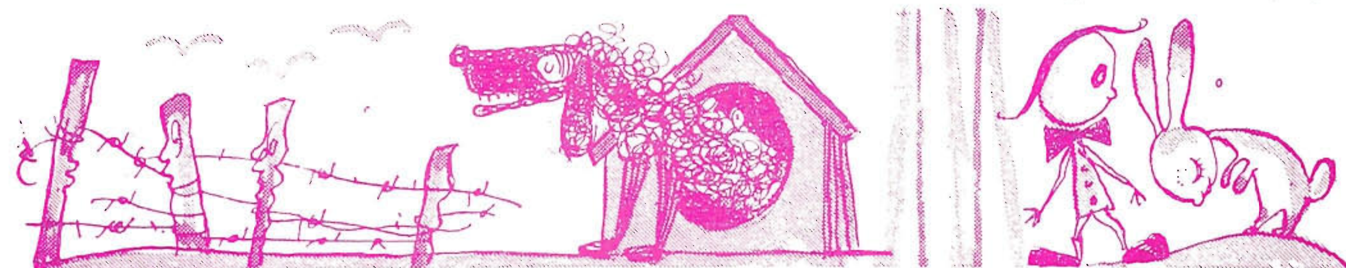
А від неї по горох,
Де стоїть страхополох . . .

Ген-ген далі через поле,
Де стоїть Будяк і коле,

А там аж по огорожу,
Що я перелізти можу,

А за нею по капусту,
Що якраз для мого „ґусту".

Маму я люблю ось доти,
Дальше ні! — Там тин із дроту,

А там буда коло хати,
А в тій буді пес кудлатий.

Більш любити я боюся,
Тож хай вибачить мамуся.

ЕКО

Текст: Стітлана КУЗЬМЕНКО *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Як приходить місяць травень:
Полум'яніють тюльпани;

Розцвітаються дерева
Сніжнобіло і рожево:

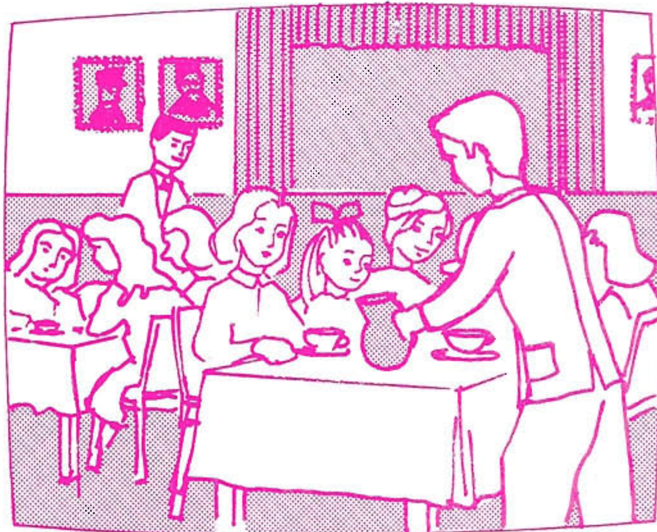
Вишні, яблуні, морелі...
Навкруги пташині трелі.

Бджоли мед збирають з квіту.
Раді всі, — бо йде вже літо:

І у травні — кожний знає —
Свято Мами припадає.

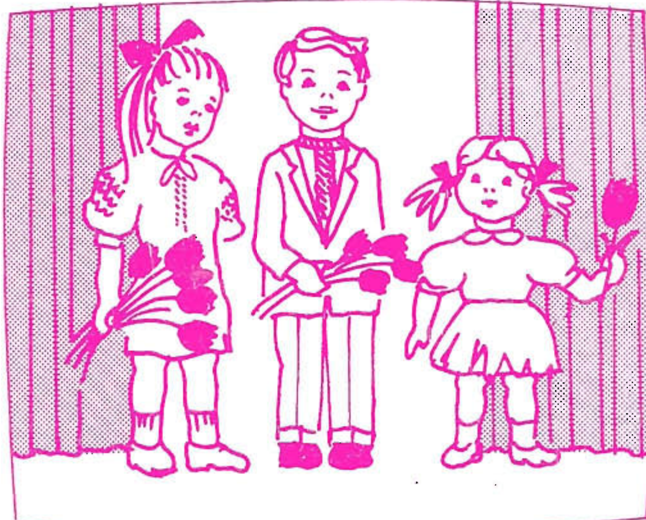
В церкві Богу помолились.
Після церкви залишились.

На обід (в церковній залі),
Що тати приготували.

По обіді знали люди —
Рідношкільний виступ буде.

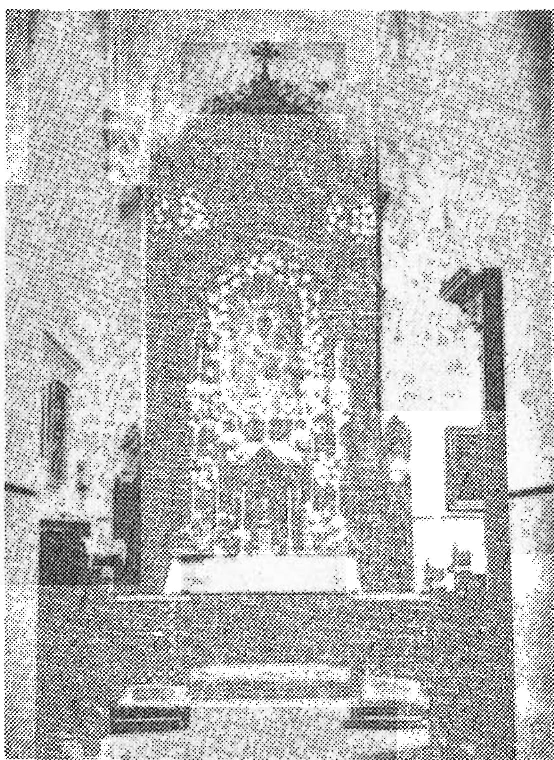
Кожний учень щось для мами
Дасть від себе у програмі.

Кожну точку оцінили.
Кожній точці браво били.

А Івась деклямував —
Власний вірш для мами склав.

Всі сказали: Ну ж, Івась! —
Недаремно ж він Мудрась!

БЕРЕЖАНСЬКА БОЖА МАТИ

Там, де кінчається Поділля і починається Опілля, в долині річки Золотої Липи, оточене заленими узгірями та уквітчане мальовничими садками, розкинулось містечко Бержани. Воно ще знане з того, що в нім стоїть камінний замок та є величезний став. Тут учився колись Маркіян Шашкевич, а потім Богдан Лепкий — обидва славні українські поети та письменники.

Старі люди оповідають, що в давні часи на передмісті Адамівки стояла церква. У цій церкві над престолом висіла дуже гарна, прикрашена золотом ікона Пречистої Діви Марії з Дитятком Ісусом на руках. Ніхто не знав, хто намалював цю ікону. Вона виблискувала оздобами та наділяла український нарід Божою ласкою та любов'ю. Прославляючи Божу Матір, люди називали її Опікункою і Заступницею. Вони з усіх сторін приходили до церковці просити ласк для хворих і нещасних.

Та настало лихо. Над українською землею запанували поляки. В Бережанах оселився польський дідич, Сєнявські. Раз, зайшовши до церкви, побачив ікону. Він казав забрати її з церкви і примістити в костьолі. Але й сюди приходили наші люди та в молитвах просили Матері Божої опіки і заступництва.

В Адамівці жила вдова Гориничка. В неї була доня Мартуся, красуня на все містечко. Раз Мартуся перестудилася і захворіла. Ніякі лікарі не могли її вилікувати. Здавалося, що вона умре...

У снігову ніч та хуртовину вдова побігла до лікаря по ліки. Вона дістала ліки, але вже на мала надії, що її доня видужає. Тоді вона стала молитися і благала Пречисту, щоб вона врятувала Мартусю від смерти. І сталося чудо... Зненацька перестав іти сніг, затих вітер, і в тишині пролунав голос: ,,Ходи за мною!"

Наче в сні, вдова пішла за цим голосом і опритомніла аж тоді, як побачила, що вона стоїть біля церковці. Двері не були замкнені, і вдова зайшла до середини. І знов здивувалася, чому голос кличе її за собою, хоч знала, що ікона не висить у церкві, а в костьолі. А ще більше здивувалася, коли на престолі побачила ікону, яку звідси забрав колись дідич Сєнявський.

Вдова впала на коліна і довго молилася, поки не почула з небесних висот слова: ,,Встань, Гориничко, та йди до своєї доні!" Вдова пішла до дому. А тут дочка ставала з години на годину здоровішою. За кілька днів Маруся була міцна і здорова як колись.

І рознеслася слава про це чудо по всіх Бережанах. До сьогодні тамошні люди пам'ятають це чудо в церкві на Адамівці.

Пояснення-словничок: **узгір'я** — hill, upland; **передмістя** — suburb; **ікона** — sacred image; **оздоба** — ornament, decoration; **ласка** — grace, favour; **зненацька** — suddenly; **слава** — glory, fame; **дідич** — landlord.

РАНІШНЯ МОЛИТВА

(Ілюстрація Петра Холодного)

Пречистая Мати,
Просять діти вірні,
Сповни наші просьби,
Сердечні, покірні.

Дай, щоб ми, невинні,
В мирі виростали,
Тебе й Твого Сина
Завжди прославляли.

Зволь нам, Мати Божа,
Силу й волю мати,
Для рідного краю
Жити й працювати.

Дай, щоб ми сповнили
Заповіт Шевченка,
Щоб діждалась долі
Україна-Ненька.

Дай нам ще дожити
Великої слави,
Як було за Хмеля —
За його держави.

Зволь над нашим краєм
Сонцеві ясніти —
Просять Тебе, Діво,
Українські діти!

„Юні Друзі"

—————

Хмель — це народна назва гетьмана Богдана Хмельницького, що визволив Україну з-під польської неволі в XVII столітті.

ТРИ ВІНОЧКИ

(Ілюстрація Едварда Козака)

Травню ласкавий,
Маю-розмаю,
Шовкові трави
Стели нам в гаю.

Стели нам трави,
Розсій квіточки,
Щоб ми їх мали
На три віночки.

Один віночок
Гарно прибрати,
Той образочок,
Де Божа Мати.

Другий рясненький,
Квіток багато,
Для рідної матінки
На її свято.

Третій замає
Ген, край діброви,
Де спочиває
Стрільчик Січовий.

М. Підгірянка

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕҐЕЦКІС

ХТО ВИНАЙШОВ ПАРАСОЛЮ?

— Дощ буде! Вже на мене впала крапля! Така важка, холодна, аж боляче!

Мамо, а я ж мушу йти до Павлика, ми умовилися...

— Ну, то що за біда? Ти ж не з цукру зроблений, не розтанеш...

— Не розтану, але ...змокну.

— А парасоля ж нащо? Ось маєш!

Зеник розкрив парасолю й помаршував до Павла. Кругом дощова пелена, аж нічого попереду не видно, а Зенкові хочби що? Таке маленьке чудо, як кажуть, з води сухим вийшов. Задзвонив до Павлика, гарненько витер ноги — і вже вони любенько розмовляють у теплій хаті.

— Чи ти знаєш, хто винайшов парасолю? Хто до такого додумався?

— Не знаю... Але думаю, що багато людей до того додумалися. Просто бігли під дощем і затулялися, чим могли: свиткою, шматком паперу...

— Так, але хто був перший?

— Цього ми ніколи не будемо знати. Тоді ще, певно, і писати не вміли, тож ніхто свого права не зареєстрував.

— А я знаю, хто придумав парасолю, — обізвалася Павликова сестричка Оксана. Вона завжди прислухалася до старших і коли мала щось свого додати до розмов, то й не мовчала.

— Ну то розкажи нам, якщо знаєш.

Оксана сіла у велике крісло, зробила серйозну міну й почала:

— У великім темнім лісі жили різні звірі: леви, тигри, носороги...

— Ведмеді, лиси, вовки, — допоміг Павлик.

— Так, і ведмеді, — згодилася Оксана. — Всі звірі були дуже розумні: вони вміли собі шукати їсти і знали, де лягти спати. Але найрозумнішою була мавпа.

— А чому саме мавпа? — запитав Зеник.

— Бо вона дивилася на інших звірів і мавпувала. Все, що вони знали, мавпа теж знала, бо вона мавпувала. А також вона дещо й сама знала. Одного разу пішов великий дощ.

— А який великий? — запитав Павлик, що любив дрочити Оксану.

— Такий, як сьогодні, — не задумуючись сказала Оксанка. — Хочете слухати мою казку?

— Хочемо, хочемо, — згодилися хлопці.

— Ну, то не морочте мені голови.

— Ага, ага! Ти мавпуєш маму! Це вона завжди каже: „Не морочте голови!"

— Ну і що? Часом добре мавпувати. Так можна багато чого навчитися. Отже, як пішов дощ, мавпа сиділа на дереві. А дерево було лисе.

— Лисе?

— Так, лисе, як наш дідусь Мирон. Ні одного листочка на нім не було, всі попадали додолу. Дощ лився мавпі на голову, і їй стало мокро й холодно. Вона зіскочила з дерева й почала шукати, де можна сховатися. Але всі інші дерева також були без листя. А під деревом росли великі лопухи, такі, як слонячі вуха. Мавпа вирвала один лопух і підняла його над головою. І тоді дощ на неї на падав. Мавпа придумала парасолю.

— Справді, може якраз мавпа винайшла парасолю? — здивувався Зеник.

— Зараз ми перевіримо, — відповів на те Павлик. — У мене є така книжка, де про всі винаходи написано. — Ось вона.

Знайшовши портібне в книжці, Павлик прочитав:

КАЧКА

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

Качка
Квачка
Стежкою йшла,
Каченят вела:
„Ква-ква-ква!"

Жабка
Товстолапка
Вилізла з болота,
Співати охота:
„Ква-ква-ква!"

Качка
Квачка:
„То там обзивається,
Качці покривляється:
„Ква-ква-ква!"

Жабка
Товстолапка:
„Бачте, я така
Голосна, дзвінка —
Ква-ква-ква!"

Квачка:
„За таку образу
З'їм тебе відразу —
Ква-ква-ква!"

Жабка
Товстолапка
Тільки те почула
З берега стрибнула.
Просто до ріки:
„Бу-ря-ки-ки-ки!"

Ропяник

„Парасолю винайшли в вісімнадцятім столітті..." Оксанка відразу його перебила:

— А де є те вісімліття? Чи воно далеко від нас?

— Дуже далеко, — засміявся тато, що якраз вийшов із своєї кімнати. — Понад двісті літ тому.

— Двісті літ! — ойкнула Оксанка. А мені тільки п'ять... Двісті літ — це так далеко, як від нас до Чікаґо...

— Багато далі, — сказав тато. — Але читай но далі, Павлику. Це цікаво. Хто ж винайшов парасолю? Яке його ім'я?

— Імени немає. Сказано тільки, що їх було аж шестеро, тих винахідників.

— Бачиш, Оксанко, — сказав Зеник, — не мавпа придумала парасолю, а шестеро людей.

— Неправда, — не здавалась дівчинка. — Як їх звуть?

— Не знаю, — відповів Павлик. — У книжці не зазначено.

— От бачиш, ти не знаєш, а я знаю. Парасолю придумали шість мавп. Їх звали Фрузя, Кузя, Сузя, Бузя, Тузя й Брикузя. А шість людей змавпували ту парасолю від них.

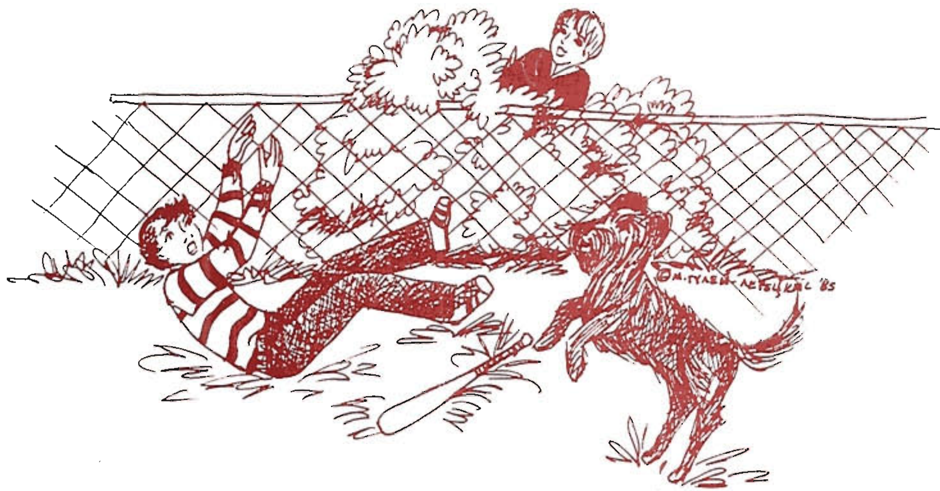
— Може й так, — згодився тато. — Я тільки знаю, що спершу люди сміялися з тих винахідників і дрочили їх. Настромлювали решето на держак від мітли й ходили по вулиці. Але коли пішов дощ, решето їх не врятувало. А винахідники тоді вийшли на вулицю й ходили сухі під парасолями... А також щось інше взяло початок від парасолі. Ану вгадайте, що...

— Парашут! — викрикнув Зеник.

— Правильно. Саме парашут. Бо як здіймається вітер, він рве парасолю догори, і не одна парасоля полетіла геть від свого власника. Звичайно, з парасолею з літака не стрибнеш, але парашут — це все ж таки велика, вдосконалена парасоля.

— — — — —

Пояснення-словничок: **свитка** — peasant's overcoat; **мавпувати** — наслідувати; **морочити** — to bring trouble; **лопух** (рослина) — burdock; **дрочити когось** — to tease, to mock.

Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕҐЕЦКІС

ДРУЗІ

Одного ранку, коли Марко йшов до шкільного автобуса, біля сусіднього будинку зупинилося велике вантажне авто. З нього робітники почали вивантажувати хатні речі, меблі, різні пакунки, а коло них лежав футбольний м'яч. ,,О, це значить, що в тій родині є хлопець, і я буду мати товариша'', — з радістю подумав Марко, бо не було в нього ні братів, ні сестер, а самому хіба цікаво бавитися. Тішився Марко і не міг дочекатися, коли повернеться зі школи й побачить нового сусідського хлопця. Марко з татом і мамою жили у маленькому містечку. Довкола їхнього дому росло багато дерев і кущів, мали вони велике подвір'я, поросле травником — тільки бігай і грайся досхочу, але Маркові бракувало товариства, не мав він ровесників і в сусідстві. І ось нарешті в цій хаті, що довго стояла ,,на продаж'', житиме, мабуть, хлопець! Ой, як кортіло Маркові швидше довідатися про того хлопчину! І коли після школи повернувся він додому, то галопом вибіг на подвір'я з м'ячем і палицею. За ним жваво скакав його пес Барсик, вимахуючи кудлатим хвостом.

Марко був завзятим спортовцем і в їхній шкільній бейзбольній дружині його уважали одним із кращих грачів. На подвір'ї він спритно підбивав палицею м'яч, а Барсик прожогом летів, знаходив і приносив йому знову. Для Барсика не було більшої втіхи, як бавитися з Марком у м'яча, — він радісно гавкав, висолопивши рожевого язика, крутився під ногами хлопця і врешті збив його з ніг. Марко незграбно замахав руками і покотився по траві, а при тому боляче вдарився об свою палицю. — Ха-ха-ха! — зареготався хтось поблизу. З-за сусідського куща, біля дротяного паркану, виглядав хлопчина і плескав у долоні, втішаючись пригодою.

— А ти чого смієшся, дурнику? Мені боляче, а тобі весело, га? — розсердився Марко. Йому стало прикро, що перше знайомство з новим сусідським хлопцем почалося так невдало. Хотів навіть піти до хати і не розмовляти більше з тим зловтішним сміхуном.

— А я не дурник, не дурник! — ображено заговорив хлопець. — Ти, як кльовн у цирку, полетів коміть головою, а носом у землю! Хіба так грають?!

— А ти хто, що будеш мене вчити, як грати? — спалахнув Марко. — Ти краще граєш?

З цими словами він підбіг до паркану, готовий дати відсіч насмішникові, але сусідський хлопець показався з-за куща і гнів Марка в цю ж мить потах, як вогонь, политий водою. Перед ним стояв на одній нозі, на милицях, худенький, блідий хлопчина, а його друга нога висіла забандажована в гіпсі вище коліна.

Мене звуть Петрусь, а тебе як? — поважно запитав хлопець.

— А мене — Марко, — розгублено відповів Марко, приголомшений жалюгідним виглядом скаліченого Петруся. — А що це сталося з твоєю ногою?

— Я був поранений у нещасливому випадку. На наше авто наскочило друге авто. Мій тато і досі в шпиталі, а мені ногу мусіли оперувати аж двічі. Не знаю ще чи буду добре ходити колись... Петрусь зажурено схилив голову і Марко перейнявся жалем до нього.

— Нічого, ти не журись, — пробував він підбадьорити Петруся. — Ми винайдемо якусь гру і будемо бавитися разом. Хочеш? Тільки ти не насміхайся з мене, бо я добре граю у бейзбол — це всі у школі знають.

Увечері мама запитала Марка, чи він вже бачив нового сусідського хлопчину.

Так, я вже говорив з ним. Його звуть Петрусь. Тільки... — Марко зупинився. — Я думав, що буду

мати товариша до гри в м'яча, до прогулянок на річку, а він і ходити добре не може, бо покалічений.

— А ти, Марку, не думай тільки про свої розваги і приємности, — сказала мама, — ти будь йому добрим товаришем. В їхній родині сталося нещастя, а в біді треба один одному помагати.

Незабаром Марко з Петрусем і справді стали приятелями. Петрусь читав багато книжок і казав, що буде вчитися й стане астрономом, знатиме всі зірки на небі. Тато навіть купив йому на Різдво телескоп на трьох ніжках — Петрусь дуже пишався ним. І дарма, що Пертусь не міг бігати й грати у м'яча, але Марко ніколи не нудьгував у його товаристві, бо Петрусь завжди вмів щось цікаве, або смішне придумувати. Одного разу Марко почув, що Петрусь свище на балконі своєї хати.

— Чого ти там свищеш? — запитав він.

— А я тигрів відганяю, — відповів Петрусь.

— Яких тигрів? Їх же тут немає! — засміявся Марко.

— А тому їх і немає, що я свищу... поважно сказав Петрусь, ховаючи усмішку. — Ти не бійся, йди тепер до мене, я навчу тебе в шахи грати, чи будемо малювати.

Марко вже не ображався, коли Петрусь часом ,,робив смішки" з нього, або давав йому загадки, яких Марко ніяк не міг розгадати.

— Скажи мені, — питав він Марко, — що це таке, що кожний бачив, але більше ніколи не побачить?

Марко думав-думав і нічого не міг придумати.

— Ех, ти! Це вчорашній день! — сміється Петрусь. — А тепер скажи, де ти був би, якби вимкнули світло? Думай дві хвилини!

Марко подумав і сказав: — Я знаю! В кімнаті!

— Та, ні! — знову сміявся Петрусь. — Ти був би в темряві! А як ти думаєш, що важить більше — 10 фунтів цегли чи 10 фунтів пір'я?

— Певно, що цегла! Це дурне питання, — вмить вирішує Марко.

— А ось і ні! Вони однаково важать! Оце була б розумна відповідь — каже Петрусь.

— Та вже годі мені тих загадок, давай будемо малювати! Я намалюю коня, а ти що хочеш, тільки Петруся не хитруй! Перша премія буде торбинка смаженої кукурудзи. Добре?

За десять хвилин Марко вже намалював і коня, і сідло — хоч сідай на нього верхи й скачи. А в Петруся через аркуш тягнулася одна лінія, а нагорі якийсь напис.

— Де ж твій малюнок? — питає Марко.

Петрусь йому на те: — А ось же написано: ,,Полісмен і злодій".

— А де ж злодій? Я не бачу, — каже Марко.

— Ти не бачиш, бо злодій вже втік! — відповідає Петрусь.

— А де ж тоді твій полісмен?

— А полісмен погнався за злодієм і тому його не видно, — жартує Петрусь і обидва регочуться. Смажена кукурудза смакує їм обом, бо діляться ,,премією".

На кілька днів, вільних від школи, Марко з мамою поїхав до бабуні у другий стейт. Яке ж було його здивування, коли, повернувшись додому, побачив на вулиці усміхненого Петруся. Він ішов без милиць, без бандажу, тільки трошки шкутильгав.

— Гей, козаче! — кинувся до нього Марко. — Ти вже на своїх ногах!

Так, скоро будемо з тобою у бейзбола грати! — жартував Петрусь. — Лікар сказав, що моя нога вже цілком здорова, хоч трохи... слаба. І мій тато також вдома вже — одужує потроху. Я такий радий!

— Яке це щастя — бути здоровим! Правда, Петрусю? — сказала Маркова мама.

Петрусь радісно засміявся, притупнув ногою, і вигукуючи, ,,правда, правда!", вхопив Марка за руки й обкрутив його довкола себе, а потім додав:

— Завтра мій день народження — прийди обов'язково! Я покажу тобі щось дуже — дуже цікаве!

— — — — —

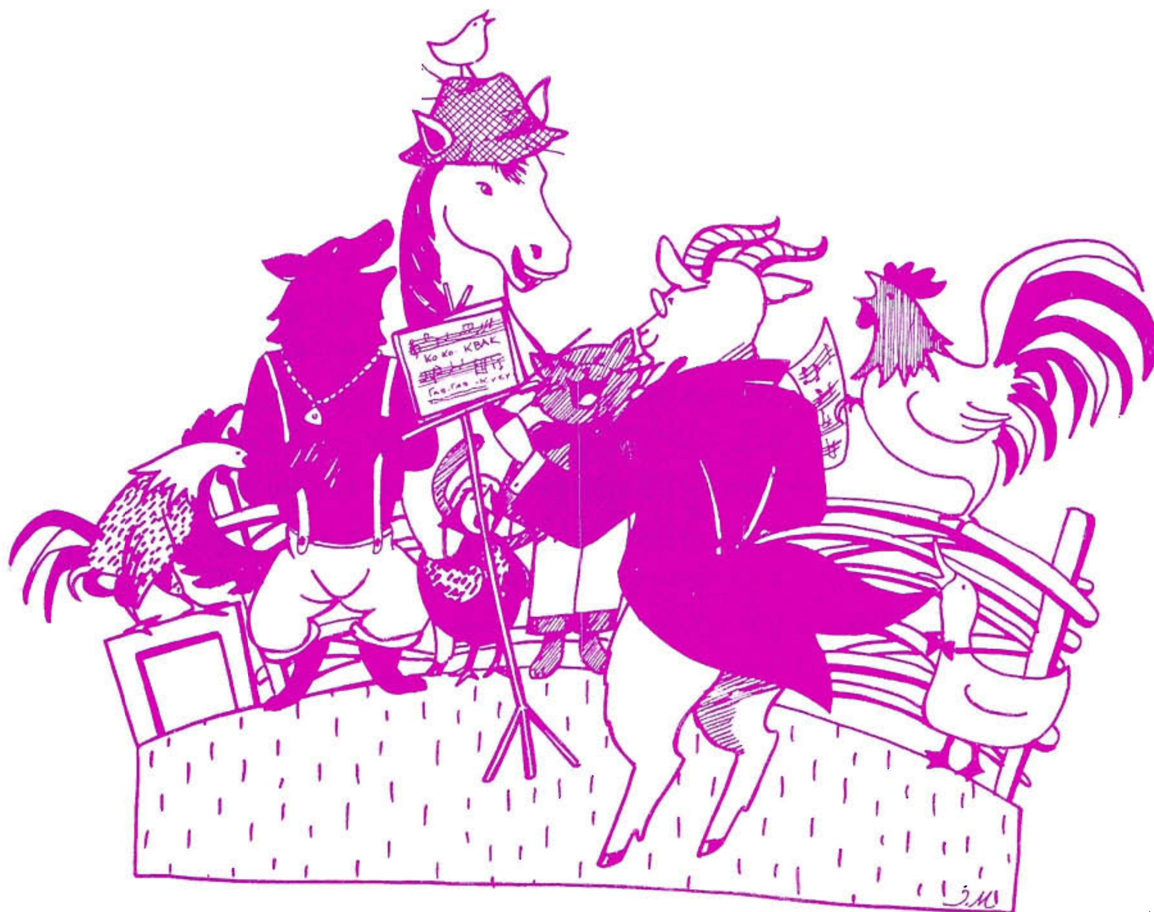
Пояснення-словничок: **ровесник** — coeval; **кортіти** — дуже хотіти, бажати; **висолоплювати** (язик) — to put out one's tongue; **паркан** — paling; **шкутильгати** — to limp, to hobble; **нудьгувати** — to be bored; **спалахнути** — загніватися (to flare up); **насмішник** — mocker; **потахати** — зменшуватися, пригасати.

Леся УКРАЇНКА

Колискова

Місяць яснесенький
Промінь тихесенький
Кинув на нас.
Спи ж ти, малесенький,
Пізній бо час...

ХОР

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

Півень славний то співак,
З ним співає Качур Квак,
Незлий з Котика тенор —
„Тож складемо зараз хор.
Песик Брисько неборак,
Добрий з нього теж співак.
Нот не знає, але в нас
Буде з нього добрий бас.
Коник Карий теж співак
Тягне часом, мов той дяк.
Курка сольо з Когутом
Заспівають все разом.
І Канарок теж соліст,
Він співатиме на „біс".

Всі з'явилися на мент:
— А хто буде дириґент?
Всі оглянулись кругом,
Хто ж вестиме нас гуртом?
Аж тут цап іде в сам час:
— Я вестиму хор у вас!
— Славно, славно! Починай,
Тон і пісню подавай!
Цап хотів подати тон,
— Ой, згубив я камертон!
— Ну, хай буде вже і так,
Ти й без того все співак.
Заспіваймо! Починай!
Часу з нами лиш не гай!

Паличкою цап махнув,
Цілий хор враз загримів:
Кукуріку, кудкудак,
Ко-ко, ко-ко, квак-квак-квак,
Гав-гав-гав, і-гі-гі
Й ме-ме, бе-бе-накінці.
Дириґента напав „пчіх":
— Не візьме біда нас всіх!

За „Юними друзями"

— — — — —

Пояснення-словничок: **неборак** — людина варта співчуття (poor man) **мент** — момент, хвилина; **камер-тон** — tuning fork.

ЛЯЛЕЧКА

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

Тіточка мені купила
Лялечку.
Гарні ляльі я любила
Змалечку.
Буду лялю пильно вчити.
Як у світі треба жити,
Лялечку.

Лялечка моя — мудрушка
На весь світ:
Що скажу їй, щулить вушка
І мовчить.
Вчу її тепер ходити,
Щоб уміла в світі жити
Лялечка.

Потім буду лялю вчити
Е, О, А,
Щоб читала: зорі, квіти,
Сон-трава.
Усього я буду вчити,
Щоб уміла в світі жити
Лялечка.

Галинка

Пояснення-словничок: **змалечку, змалку** — з дитячих літ; **нащулювати вуха** — прислухуватися — to prick up one's ears.

МАЛЕНЬКА МАМА

(Ілюстрація Марти Гулей-Леґецкіс)

В ліжечко тепленьке Галочка лягла
Й солодко дрімати скоро почала,
І була б заснула, та згадалось їй,
Що вона забула лялю на стільці.

Просить Галя неньку: Мамо, прошу я,
Подивись швиденько, де дочка моя,
Моя ляла Таня. Як я так могла,
Що її забула, а сама лягла?!

„Доню, все на місці" — відповіла мати,
Ляля спить в колисці і тобі час спати,
Спи, моя дитино, спи, відпочивай,
Хай тобі присниться світлий Божий рай!

Алла Коссовська

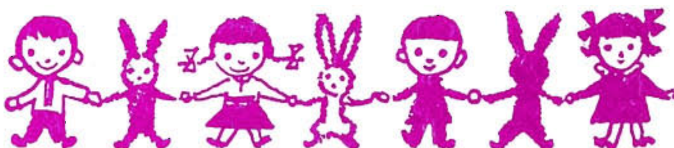
МУДРА ШКОЛЯРКА

Маруся, учениця першої кляси, вернулася зі школи додому і каже до мами:

— Мамо, наша пані вчителька нічого не вміє, і завжди про все питає дітей.

— Про що ж таки питається ваша пані вчителька? — питає мама.

— От учора, — відповідає Маруся, — пані казала нам, що два більше три є п'ять, а нині знов говорила йнакше: чотири більше одного є п'ять. Видно, що пані сама добре не знає того, що нас хоче вчити.

Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕҐЕЦКІС

КРОКОДИЛЯЧІ СЛЬОЗИ

(Байка)

У Фльориді соняшній, привабній,
У спокійнім озері, між трав,
Крокодил великий і незграбний
Ніжився й на сонечку дрімав.

У воді він плив, як деревина, —
Хто б сказав, що то хижак пливе?
Тільки блискає маленькими очима,
Ухопити хоче щось живе.

Паща крокодиляча зубаста
Ані ящірки, ні жабки не мине,
Рибкою він теж ласує часто
І тваринку часом проковтне.

Біля озера пташина сизокрила
На кущі гніздо собі звила,
На яєчках день-у-день сиділа
І на світ пташаток привела.

Ой, турбот у мами-пташки з ними:
— Їсти, мамо, їсти нам знайди!
І щодня ростуть вони — були малими,
А тепер їм тісно у гнізді.

Мама-пташка береже, навчає:
— У гнізді сидіть тихенько-тихо,
Бо шуліка хижий тут літає
Ухопити може вас, на лихо!

Крокодил до пташки обізвався:
— Не журися, я догляну їх,
Щоб шуліка-злодій не підкрався
І не скривдив пташенят твоїх!

Пташка рада — добре мати друга —
І летить, не знає, що біда,
Бо зубастий і лихий злодюга
Вже повзе близенько до гнізда...

Крокодил пташатам каже: — Діти!
Йдіть до мене всі сюди, сюди!
Годі у гніздечку вам сидіти,
Розправляйте крильця молоді!

У пташат були слабенькі крила,
Бо малим літати ще не час,
Та й... попадали у пащу крокодила,
Проковтнув злодюга їх нараз!

Пташка-мама скоро прилетіла,
Плаче бідна: — Ой, нема дітей!
— Ох, біда тобі! — і в крокодила
Сльози покотилися з очей...

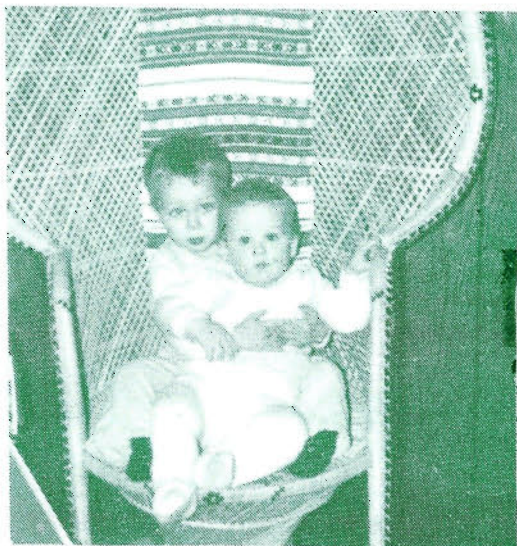
* * *

Хитрому не можна довіряти
Так, як крокодилячим сльозам.
Діти, слухайте порад і мами, й тата,
Щоб не сталось лиха в світі вам!

Привабливий — attractive; **ніжитися** — мати насолоду (pleasure); від безділля — (idleness); **хижак** — beast of prey; **шуліка** — kite; **розправляти** (крила) — to spread one's wing; **проковтнути** — swallow.

ДВА НАЙМОЛОДШІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ „ВЕСЕЛКИ"

На світлині два найменші передплатники „Веселки" Левко й Лесь Городиські з Парми, Огайо. Передплату, пожертву на пресовий фонд і світлину двох „козаків" прислала їхня Бабуня Пані Іванна Городиська.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

РИСУНКИ ШКОЛЯРІВ ДО ВІРША Т. ШЕВЧЕНКА „СЕЛО"

Продовжуємо публікувати рисунки учнів 5-ої кляси Школи Непорочного Зачаття в Гемтремку, Дітройт до вірша „Село" Т. Шевченка.

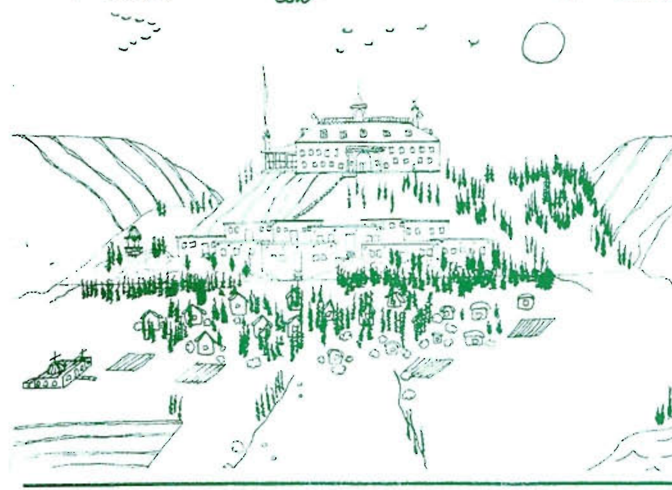

Ліда Галабурда

Т. Шевченко „Село"

СКІЛЬКИ РОКІВ МАЄ ГУСКА?

Учитель: По чім можна пізнати вік гуски?
Ученик: По зубах!
Учитель: Як то? — Та ж гуска не має зубів!
Ученик: Але люди їх мають!

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

Гоца драла

Здибав ґномик скакуна —
Співака-цвіркуна:

„Буду концерт я давати,
Бо навчивсь співати-грати.

Завтра виступлю на сцені,
На пеньку там, при долині".

Цвіркуник так розігрався,
Розспівавсь, не оглядався —

Що з болота вийшли жаби,
Верещали: „Ми незграби!"

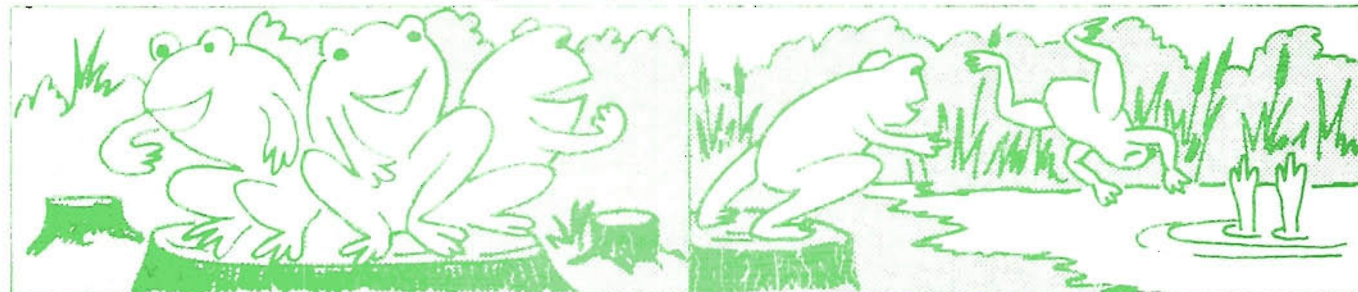
Три з них вилізли на пень,
Щоб співати цілий день.

Гості жаб перелякались,
На всі боки повтікали,

А цвіркун, як утікав,
Вуха пальцями заткав.

Залишились тільки жаби,
Що кричали, як нахаби.

Перша й друга похвалились,
Що співали що лиш сили.

Третя каже: „За цю моду
Маєм першу нагороду!"

А тоді „хляп" у багно
На самісіньке дно!

Пояснення-словничок: **багно** — swamp; **цвіркун** — cricket; **незграба** — clumsy; **нахаба** — impudent; **за ту моду** — т.зн. за чудовий спів; **„хляп"** — sound of splash.